

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Právní úprava pravomocí veřejného ochránce práv v ČR
Autor práce: Monika Pástorová
Autor posudku: Mgr. František Korbel, Ph. D.

---

1. Úvod

Autorka se pustila do tématu, které není v rámci mnou vedených diplomových prací zase tak časté. A priori bych dokonce řekl, že právní úprava pravomocí veřejného ochránce práv v ČR nevyvolává žádné zvláštní obtíže, neboť jde o pravomoci převážně neinvazivní, resp. nevrchnostenské, nebo se o nich alespoň příliš nemluví. Se zájmem jsem se proto pustil do čtení v očekávání dalšího.

2. Zadání a cíl práce

Jak již zaznělo, tématem práce je právní úprava pravomocí veřejného ochránce práv v ČR. Jde tedy o monografii na téma postavení, působnosti a pravomoci Ombudsmana v české právní úpravě. Autorka toto zadání zpracovala uceleně, přesně a pěkně. Práci doplnila též faktografií, konkrétně statistickými údaji o činnosti veřejného ochránce práv, úpravou evropského veřejného ochránce práv a samozřejmě závěry, k nimž došla. Autorka se v práci zabývá též úvahami, zda jsou pravomoci ochránce dostačující, nebo je třeba navrhnout změny aktuálního znění právní úpravy, které by výkon jeho působnosti učinily efektivnější. To je samozřejmě vždy nejen právní, ale i politické, ba někdy i poněkud zpolitizované téma.

Autorka v úvodu práce vysvětluje, proč se rozhodla pro téma práce, a její slova působí skutečným zájmem o problematiku, když píše, že *motivací je i osobní zkušenost, ze které se přístup zaměstnanců Kanceláře veřejného ochránce práv projevil jako velmi lidský, s empatickým porozuměním dané záležitosti a odborným poskytnutím právní pomoci týkající se komplikované a neobvyklé právní situace, čímž se potvrdil můj pozitivní pohled na instituci ombudsmana a profesionalitu právního aparátu Kanceláře veřejného ochránce práv. Ačkoliv veřejný ochránce práv nedisponuje mocenskými pravomocemi, je uznávanou autoritou a působí silou své argumentace. Respekt a uznání z mé strany je tedy také jedním z důvodů, jež utvrdil mé rozhodnutí věnovat se institutu veřejného ochránce práv v diplomové práci.* S tímto hodnocením činnosti ochránce souhlasím a tento přístup a názor autorky oceňuji.

3. Obsahové zpracování práce

Práce je členěna na úvod; *popis základů právní úpravy a charakteristiky veřejného ochránce práv*, kam autorka řadí samotnou definici pojmu ombudsmana, historický vývoj této instituce, vznik veřejného ochránce práv v ČR, popis právní úprava a problematiku ústavního zakotvení ochránce; *působnost ochránce a zástupce ochránce* v oblasti ochrany osob omezených na svobodě, práva na rovné zacházení a ochranu před diskriminací, ochranu osob se zdravotním postižením, sledování vyhoštění, práva na volný pohyb osob občanů Evropské unie a řízení ve věcech soudců a státních zástupců; *pravomoc ochránce* v rozsahu zvláštních oprávnění ve vztahu k legislativní činnosti, k obecným soudům, k Ústavnímu soudu a k vládě, dále právní pomoc, další činnosti ochránce a informace o výsledcích činnosti ochránce. Navazují kapitoly statistické údaje o činnosti ochránce, evropský veřejný ochránce práv a závěr.

Práce má celkem 67 stran, z toho číslovaných 57 stran vlastní stat'. Dále poznámkový aparát (63 poznámek), seznam použitých zkratk a zdrojů v rozsahu 3 stran zahrnující tematické monografie, sborníky, články, výstupy činnosti samotného ochránce, internetové zdroje, seznam použitých právních předpisů a (překvapivě malý) seznam judikatury čítající jen dva rozsudky Nejvyššího správního soudu a konečně abstrakt v českém a anglickém jazyce.

4. Připomínky k obsahu práce

Práce je celkově zdařilá a nemám žádné zásadní výhrady. Pouze dílčí připomínky mám k některým aspektům:

1. Správné je rozlišení na pravého, tj. „parlamentního“ ombudsmana a nepravého ombudsmana podléhajícího vládě či jinému exekutivnímu orgánu na str. 4 a 5 práce. Autorka správně dovozuje, že forma nepravého ombudsmana má pro svou podřízenost vládě charakter interní kontroly, chybí jim tak nezávislost – jeden z nezbytných základních znaků instituce ombudsmana. Možná by zde bylo vhodné doplnit, že v tomto pojetí se ombudsman vyskytuje i v soukromém sektoru, zejména v obchodních korporacích, a popsat jeho smysl a účel.
2. Na str. 8 a 9 se popisuje, že Kancelář veřejného ochránce práv je organizační složkou státu podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, a hospodaří s rozpočtovými prostředky státu jako samostatná rozpočtová kapitola. V této souvislosti by bylo vhodné zmínit dávný spor o to, zda je ochránce též povinným subjektem ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, který se v důsledku popírání této skutečnosti ochráncem dostal až před Nejvyšší správní soud.
3. K polemice nad otázkou potřebnosti a vhodnosti ústavního zakotvení ochránce na str. 11 bych se rád autorky u obhajoby zeptal na její vlastní názor a hodnocení pro a proti takovému řešení.

4. Zajímavá je úvaha autorky na str. 13, že *negativní vymezení působnosti neodpovídá legislativním zvyklostem, pokud je vymezena již působnost pozitivní*. Proč tomu tak je?
5. V otázce práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací bych rád probral, zda by nebylo vhodnější zakotvení přímé aktivní žalobní legitimace ochránce, než jen procesní podpory diskriminovaných osob, které bývají v postavení slabší strany a obvykle se obávají vést soudní spor. V této souvislosti autorka správně poznamenává, že až 90 % obětí diskriminace neuplatní svá práva u soudu.
6. Zajímavý je též postřeh autorky na str. 20, že *výrazným nedostatkem v rozsahu pravomoci ochránce, a to nejen ve věcech nerovného zacházení, lze shledat v nemožnosti ochránce žádat vysvětlení a informace od jiných osob než správních úřadů, přestože většina zahraničních ombudsmánů touto pravomocí disponuje. Především se ale tento nedostatek projevuje v rámci jeho činnosti v oblasti diskriminačního jednání, kdy dochází ke kontaktu převážně s osobami soukromého práva*. Bylo by možné toto oprávnění ochránce zakotvit v zákoně i vůči osobám soukromého práva?
7. V agendě ochránce v řízeních ve věcech soudců a státních zástupců autorka uvádí pouze případ kárné žaloby O. Motejla proti J. Burešovi; zajímala by mne však podrobnější statistika a výsledky této pravomoci.

5. Formální úroveň práce

Po formální stránce oceňuji schopnost autorky pracovat s textem správným, úhledným a čtivým způsobem; což se nedaří každému, ať již proto, že není dostatečně obeznámen s příslušnými možnostmi textového editoru, nebo proto, že nemá základní znalosti typografie ani dostatek citu pro vzhled strojově psaného slova a čitelnost vyplývající z konstrukce a skladby vět. K formální úrovni práce nemám výhrady, práce je prosta zjevných vad.

4. Celkové hodnocení práce

Práce je vynikající. Snad jedinou výhradu mám k omezenému rozsahu použité judikatury, ale chápu, že ta se týká instituce ochránce většinou jen nepřímo. Práci navrhuji hodnotit stupně **výborně**.

V Praze dne 23. 5. 2019

Mgr. František Korbel, Ph. D.